

Práci Matyáše Maláče si od vidění pamatují již od roku 2018, kdy měl ještě blízko k expresivnímu graffiti stylu a některým záměrně tupě moderním abstrakcím okolo Juliuse Reichela, Romana Výborného a dalších. Možná okolo roku 2019 částečně writerské, ale ve vertikalitě i nějakým způsobem figurativní, tvary začínají jakoby blednout a ztrácet se v mlžném oparu až se postupně transformují v temně améboidní, organické skelety v mlze či vynořující se z jakéhosi slizu. Opět možná ani ne o rok později se objevují první figury kápí s animovaně - zkratkovitě přehnanými rysy, zároveň již v jakémisi halucinačním zkreslení. Následuje opět přechod k jakémusi korporátně kýčovitému surrealismu panáčků v oblecích ještě dále přetaženému figurami jako crazy frog. Motivy dále pokračují do trompe l'oeil a až k plakátově filmových kompozicím, aby se v minulém roce opět vrátily k určité míře, někdy až Munchovské, malířské exprese a dalšímu stupni závratově halucinačních perspektivních zkreslení.

Tvorba Matyáše Maláče je ve své rychlosti a kondenzovanosti geniální = ďáberská, i vzhledem k tomu, že v každém stupni dokáže dosáhnout téměř perfektního výrazu na úrovni brandu, aby ho ale téměř okamžitě opustila. Často myslím na figuru bludného Holořana nebo ještě asi lépe Wandering Jew v ruštině "věčného žida" ... který je přeci ale postavou tragickou. Myslím také na spojitost uvolňování dopaminu jako motivátoru - motoru našeho chování s pohybem. Jakoby se v tomto kruhu pohyb - změna - potěšení - pohyb - změna - potěšení v lidském charakteru vzájemně podmiňovaly ... ale právě do nekonečného zacyklení odnikud nikam. Jestli je tvorba Matyáše s jeho "novým realismem" finálním rozřešením emo-romantického eskapismu, nevím. Vlastně mi přijde, že podobnou logiku vyvolává spíše nutnost teoretické diplomní práce, která je jinak velmi přesvědčivě napsaná a opět ukazuje obrovskou Matyášovu erudovanost a hlavně orientaci. Ale myslím, že o vývoj přesto nejde, jako v jeho tvorbě, jde spíše o jakési transformace. Ty jsou samozřejmě malbě, která se tak trochu sama materiálně vyvíjí pod rukama, vlastní, u Matyáše se zároveň transformance v její monstrozitě stává hlavním tématem samotným. Matyáš ostatně sám píše o neurokapitalismu. Dnešní doba přeci je hlavně o poruchách nervových systémů, nervozitě a neuróze. Jak opět Matyáš píše, velmi často stimulované (nedokončenou) symbiózou našich nervových systémů se stroji.

Malby, které Matyáš prezentuje jako diplomovou práci jsou pro mne hrozné, úzkostné až mi z nich píská v uších. Mají v sobě jakýsi sladký škleb nelidskosti obrazů umělé inteligence, kdy se v chybách objevuje naprostá nemožnost sou-cítění, ze které mne mrazí. Jsou zároveň strašně rychlé, vibrující, i pomalé tekoucí a zastavené v momentu třesu před prasknutím. Tak jako v debilně našich snů se obrovské kulturní sedimenty mísí, bublají a prorůstají právě v onen ideálně neosobní obraz. Možná více než kdy předtím, pokud bychom opět měli mluvit vývojově, malba Matyáše vyjadřuje právě hlavně určitý (dnešní) stav.

V tomto ohledu individuum a subjektivní směrem k algoritmickému archetypu překonává. Těžko, ale lze mluvit o kritice. Ta by totiž vůbec nějakou možnost uznání subjektivní agency z definice vyžadovala. A to už přeci dávno není pravda. Co zůstává je jen flow.

Navrhuji výbornou.

Michal Novotný

